Sigurgrímur Jónsson
Heiðursborgari í Stokkseyrarhreppi 05.06.1976

Tillaga Steingríms Jónssonar flutt í hreppsnefnd Stokkseyrarhrepps:

> Í tilefni af 80 ára afmæli Sigurgríms Jónssonar, bónda í Holti Stokkseyrarhreppi hinn 5. júní n.k. vill hreppsnefnd Stokkseyrhrepps sína honum þann virðingarvott á þessum merku tímamótum í ævi hans og fyrir formennsku í ótal mörg störf að uppbyggingu þessa byggðarlags um langt skeið, að gera hann að heiðursborgara Stokkseyrarhrepps.
>
> Tillagan var samþykkt.

Að beiðni Steingríms skrifað Sigurgrímur eftirfarandi um störf sín á 8 blöð A5 að stærð. Þetta handrit er í eigu Steingríms Jónssonar.

Sigurgrímur Jónsson f. 5.6.1896 að Holti. Búfræðingur frá Hvanneyri 1915 Kennari Stokkseyrarhreppi 1915-17 og 1921-22. Bóndi í Holti 1921-73, í hreppsnefnd 1928-58. Oddviti 1934 -38 og aftur 1946-58. Stjórn Mjólkurbús Flóamanna 1929-72. Varamaður í stjórn Mjólkursamsölunnar 1935-60 - í aðalstjórn frá ársbyrjun 1961-72. Sat sem varamaður á Búnaðarþingi 3 ár. Fulltrúi á aðalfundum Stéttarsambands bænda, Sambands Ísl. Samvinnufélaga og Sláturfélags Suðurlands í nokkur ár. Mörg ár á aðalfundi Búnaðarsambands Suðurlands.

Í stjórn Hraðfrystihúss Stokkseyrar öðru hvoru 1948-75. Lengi í skattanefnd. Fasteignamatsnefnd Árnessýslu 1938-42 þá formaður nefndarinnar og aftur í sömu nefnd 1965-72. Fleiri matsstörf af ýmsu tagi. Í sáttanefnd um árabil. Umboðsmaður Brunbótafélags Íslands 1936 og síðan. Var 6 vetrarvertíðir á sjó. Í Þorlákshöfn, Sandgerði, Stokkseyri og kom nokkuð við sögu í útgerð, bæði fyrir sjálfan sig og aðra - einkum Stokkseyrarhrepp. Var lengi í stjórn búnaðarfélags hreppsins. Tvö ár formaður Héraðsambandsins Skarphéðins.

Kvæntur 25. júní 1921 Unni Jónsdóttur frá Jarlsstöðum í Bárðardal. Unnur var 4 vetur í Kvennaskólanum í Reykjavík, kenndi síðan við barnaskólann á Siglufirði 1915-18 og í Gaulverjabæ 1918-21. Hún andaðist 3. apríl 1973.

Þeim hjónum varð 9 barna auðið og eru 5 þeirra búsett í heimasveit. Upptaling aukaverkanna sýna hvað lagt var á konuna og börnin - húsbóndi langtímum að heiman.

Við hvað var að fást árin sem þú varst í hreppsnefnd?

Í rauninni má segja að öll sú saga sé rakin í Stokkseyringasögu próf. Guðna Jónssonar sem út kom 1960 og 1963 (1. og 2. bindi) og því litlu við að bæta. Útgerð

mun hafa staðið með mestum blóma hér við lok fyrri heimstyrjaldar og skilst mér að um tíma hafi gengið 17 mótorbátar héðan, um 12 smálesir og minni. Þriðji áratugur þessarar aldar var flestum erfiður, hvað fjárhagsafkomu snerti, því þá fór fólk að flytja héðan, mest til Vestmannaeyja og Reykjavíkur. Skilst mér að íbúum hreppsins hafi fækkað um full 200 manns þessi ár. Með fólkinu fækkaði bátum og munu aðeins hafa verið 3 eftir um 1930. Tápmesta fókið fór burtu - forystuliðið.

Margir tómthúsmenn þessara ára komu sér upp smá búskap, 2-3 kýr og 20-30 ær. Þetta fleytti mörgu heimili yfir erfið ár. Verkalýðsforystan sá að efla varð útgerð að nýju og leiddi það til stofnunar Samvinnufélags Stokkseyringa við árslok 1933 og aðstoðaði ég við þá félagsstofnun bæði heima og við samningagerð um smíði þriggja 16 tonna báta í Danmörku. Voru það stærstu bátar sem hér höfðu komið og héðan gátu gengið á þeim tíma vegna grynninga á innsiglingaleið.

Þegar eg byrja í hreppsnefnd 1928 voru engir vegir innan sveitar - aðeins sjávarbakkinn var sæmilega umferðafær frá náttúrunnar hendi. Sem eini bóndinn í nefndinni fór eg að vinna að því að skilningur fengist fyrir að sveitabæirnir yrðu að komast í vegasamband, annars færu allar jarðirnar í eyði. Þetta vannst smámsaman með góðri samvinnu við sýsluvegasjóð Árnessýslu. Byggður var Hólavegur, Traðarholtsvegur, Stokkseyrarselsvegur, Tóttavegur , Kotleysuvegur (ræktunarvegur fyrir þorpsbúa) Selsvegur, Ásgautsstaðavegur, Engjavegur (sem ríkissjóður kostaði að mestu) - allt innan við 2 km hver vegur nema Engjavegur. Erfiðast var að fá Holtsveg tengdan við Gaulverjabæjarveg, en að því varð mikil samgöngubót.

Samhliða því var unnið að því að dýpka innsiglingarnarleið bátanna, en á því hafði verið byrjað löngu áður og mikið áunnist. Nú sigla þarna um 50 tonna bátar með hálfföllnum sjó, þar sem aðeins 16 tonna bátar komust áður.

Í minni oddvitatíð var byggður barnaskóli, sá sem nú er notaður ásamt íbúðarhúsi fyrir skólastjóra.

Nú, við lengdum bryggjuna, sem nú reynist of lág þegar skjólgarður er kominn til skjala og bátar liggja við bryggju í miklu meiri sjávarhæð en áður - þá var bátum forðað frá bryggju að legufærum úti á Blöndu (sjávarlón, sem var eina bátalegan).

Eg sá um gerð tveggja holræsa 70-80 cm víð úr Löngudæl til sjávar. Ríkissjóður veitti fé til þess - og á þeim byggist holræsakerfi þorpsins.

I sambandi við uppbyggingu frystihússins um 1950 byggðum við fiskimjölsverksmiðju í félagi við Hraðfrystistöð Eyrarbakka - Fiskimjöl Eyrbyggja heitir það fyrirtæki og hefur komið í góðar þarfir. Samvinnuféga Stokkseyringa hætti störfum eftir 10 ára starf og tók Stokkseyrarhreppur með formönnum og mótoristum að meðeigendum við þeim rekstri. Kom það í minn hlut um tíma að annast þar bókhlad fyrir báta og semja um smíði 2ja báta til endurnýjunar. Voru þeir smíðaðir í Danmörku.

Þá er ótalið sjúkrasamlag og rafveita í tengslum við Sogsveitu - þörf fyrirtæki en nutu ekki stuðnings allra hreppsbúa á sínum tíma. Verstu verk sem eg vann að var að jafna niður útsvörum „eftir efnum og ástæðum" eins og það hét, áður en skattskrá var lögð til grundvallar.

Síðustu ára uppbygging frystihússins og bátakaup 100-200 tonna og útgerð þeirra frá Þorlákshöfn er ekki mitt verk þó eg hafi talist formaður félagsins 1970- 75 en þetta er undirstaða að þeirri uppbyggingu, sem þessi ár hefur orðið í þorpinu og kallar á brúargerð yfir Ölfusá hjá Óseyrarnesi.

Enginn, sem vinnur að félagsmálum sleppur við gagnrýni, en eg hef sloppið tiltölulega vel.

Ávarp Steingríms Jónssonar.:
Sigurgrímur Jónsson, bóndi, Holti.
Stokkseyrarhreppi. Fæddur 5. júni 1896. Sigurgrímur var fæddur að Holti í Stokkseyrarhreppi sonur hjónanna Ingibjargar Grímsdóttur og Jóns Jónssonar oddvita, sem þar bjuggu en Jón var fyrsti oddviti Stokkseyrarhrepps eftir að hreppnum var skift 1897.

Sigurgrímur var búfræðingur frá Hvanneyri 1915 var kennari á Stokkseyri 1915-1917 og 1921-1922. Varð bóndi í Holti 1921-1973. Sat í hreppsnefnd Stokkseyrarhrepps frá 1928 til 1958 þar af var hann oddviti í 16 ár.

Öll þau ár sem hann sat í hreppsnefnd kom hann fram ótal mörgum málum, sem varðaði hag sveitarfélagsins svo sem rafveitu, skóla, sjúkrasamlagi, útgerð og hafnarbótum.

Sigurgrímur giftist 25 júní 1921 Unni Jónsdóttur ættaðri frá Jarlsstöðum í Bárðardal kennari að mennt[1] en hún andaðist 3. april 1973. Þeim hjónum varð 9 barna auðið og eru 5 þeirra búsett hér í heimasveit.

[1] Unnur lauk prófi frá Kvennaskólanum í Reykjavík vorið 1914 var barnakennari á Siglufirði 1915-18 og í Gaulverjabæ 1918-21.